

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga ir jos veiklos tolimesni uždaviniai

Jonas Burokas,

LLKS valdybos pirmininkas

Šiais metais minime 65-ąsias Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos (LLKS) metines, prisimename gūdžius okupacijų metus. Tai buvo aktyviausiai veikianti patriotinė organizacija, turinti per 5000 aktyvių narių, leidusi pogrindyje laikraštį "Laisvės Kovotojas" (10 tūkst egz. tiražu). Veikė radijo stotis "Laisvosios Lietuvos radijas", kuri sekma-dieniais transliavo net iš Švedijos, todėl informacija apie Lietuvą sklido po visą Europą. Baigiantis I pasauliniam karui, LLKS vadovybė bolševizmą įvardina priešu Nr. 1, fašizmą - Nr. 2, Armiją krajavą - Nr. 3. Taigi LLKS veikė, tikėdamasi iškovoti Lietuvai laisvę, trimis frontais. LLKS istoriją ir jos narių kovą prieš okupantus plačiau aprašė knygoje "Laisvės beiškant" vienas iš jos įkūrėjų dr. Algirdas Vokietaitis. Juozas Grušys savo knygoje "LLKS 1940 - 2000 metai" ir "Laukti nebuvo kada" LLKS istoriją papildė. Pastarojoje knygoje Edvardas Burokas aprašė LLKS įkūrimą Vorkutos lageryje. Dera priminti, kad A. Vokietaitis (po mirties), J. Grušys (po mirties) ir E. Burokas pagal LLKS valdybos teikimą už aktyvią kovą prieš okupantus buvo apdovano-ti Vyčio Kryžiaus ordinais.

Vienas pirmųjų LLKS narių, pakar-tojęs Juozo Lukšos žygdarbį, buvo aviacijos kapitonas Ignas Vilius. Jo 100-osios gimimo metinės buvo iškil-mingai paminėtos Vilniaus igulos Ka-rininkų ramovėje. Savo tėvo veiklą, nepalaužiamą valią ir ryžtą ginti Tė-vynę, jo žūtį, remdamasi dokumenti-ne medžiaga, aprašė kapitono duktė, LLKS narė Jūratė Vyliūtė savo knygo-se "Kapitono Igno bylą" ir "Brolis Vin-centas". Plačiai LLKS veiklą nušvietė Mečislovas Treinys knygoje "Gyveni-mas - meteorio skrydis", aprašęs akty-vaus LLKS nario, savo dėdės Antano Valiukėno, įžymaus publicisto, diplo-muoto žurnalisto veiklą, kovą ir žūtį. Paminėtini ir kiti pirmieji LLKS nariai. Tai nukankinti sovietiniuose lageryuo-se Vytautas ir Zenonas Blynai, nele-galios spaudos leidėjai ir platintojai Jonas ir Adomas Mildažiai. Daug įdo-mių faktų apie LLKS sužinota susiti-kimuose su vienu jos kūrėju Jonu Jur-kūnu bei Gražina Vokietaityte.

LLKS kovos nenutraukė visą oku-

pacinį laikotarpį. Jos nariai spausdino ir platino pogrindinę spaudą, ruošė po-litinius kalinius streikams ir sukili-mams, tapo Vorkutos, Intos lagerių su-kilimų organizatoriais ir vadovais. Jie savo drąsa ir ryžtinga veikla sužlugdė sovietinių lagerių vergovinę sistemą. Čia verta minėti šiuos bebaimus vy-rus: Stasį Ignatavičių, Vladą Šišką, Ed-wardą Buroką, Vytautą Vaineikį, Vytau-tą Svilą, Adomą Lukoševičių, Joną Va-laitį, Sigitą Kilikevičių, Liudą Bručą, Egi-dijų Smetoną, Igną Uogintą, Povilą Zagrecką, Justą Šiliną, Vincą Korsaką ir daugelį kitų. Tai jų pasiaukojimo ir drąsos dėka dešimtys tūkstančių poli-tinių kalinių atgavo laisvę, nors patiems už streikų organizavimą teko dar ilgus metus kalėti sustiprinto režimo kalėjimuose. Išsamiau LLKS narių veikla la-geriuose aprašyta LLKS leidinio "Var-pas" 127 numeryje. Čia pateikti auten-tiški atsišaukimai, raginantys priešin-tis priespaudai, tardymų protokolai, aprašyti iškovojojimai.

Deja, gyvenimas nestovi vietoje. Daugelis kovotojų lageryuose prarado sveikatą ir šiuo metu atgulė amžinam poilsiui. Pastaraisiais metais netekome aktyvių narų Vinco Gurskio, Petro Aver-kos, Prano Makariūno, Justo Šilino, Liu-do Bručo, Laimos Svilainienės, Vytauto Rutkausko, poeto Vinco Korsako. Te-būna Jiems lengva Lietuvos žemelė. Jau sirgdamas V. Korsakas parašė:

*Mes buvom, mes esam, mes būsim
Ir neatsisakysim savo pareigos
Net didžiausios audros vėjo gūsy
Nepaliksime Tėvynės vienos.
Mes kovojom už ją kaip galėjom:
Ginklu, žodžiu, daina,*

*Ir per tremtį, kalėjimus ejom,
Kad jinai nepaliktų viena.
Mes tokiais ir toliau pasiliksime.
Eisim savo nubrėžta vaga
Ir prireikus mes vėlei ją ginsim.
Ginti ją - mūsų šventa pareiga.*

Posmuose išsakyta pozicija išlieka LLKS veteranų ir naujai įstojusiųjų šir-dyse, įpareigoja veikti, nes gajį sovie-tinė valktis dar tebegniuždo Tėvynės meilės, patriotizmo jausmus, dvasines vertybes. Todėl LLKS valdyba 2005-05-04 organizavo LLKS 65 metų sukak-ties paminėjimą ne tik kalbomis, bet ir darbais. Ji ėmėsi iniciatyvos sutvarkyti Lietuvos karių savanorių kapus Rasų kapinėse. Dar 2004 metais, Vilniaus grį-žimo 65 metų proga, buvo restauruoti sutrupėję, sueižęję karių kapų antka-piai, kryželiai, išgrįsti plytelėmis tar-pukapiai ir takai. Šiais metais kilo idė-ja įamžinti nužudytų ministrų pirmi-ninkų, generolų, laisvės kovotojų, vi-suomenės veikėjų, dvasininkų, parti-zanų vadų atminimą, kurių palaikai dū-la nežinomose vietose. Iškėlus iš ka-rių kapų aplinkos civilių žmonių ka-pus, radosi laisvas plotas, kuriame bu-vo suprojektuoti ir pastatyti du pamin-klai-kenotafai, kurių granite iškaltos 82 asmenų, nukankintų sovietiniuose la-geriuose bei kitose vietose, vardai ir pavardės.

Kenotafų pašventinimo apeigos vy-ko iškilmingai, išpūdingai. Gausiai su-sirinkusių dalyvių renginį papuošė pir-mųjų klasių mokinukai, skautai, jau-nieji šauliai, kariai, skambanti dūdų or-kestro gedulinga muzika, nuaidėję žu-vusiųjų atminimui šūvių salvės. Ypa-tingai buvo sujaudinti ir dėkingi orga-

Brig. gen. Česlovas Jezerskas, prof. Vytautas Landsbergis, gen. mjr. Valdas Tutkus, LLKS valdybos pirmininkas Jonas Burokas, Saulių sąjungos vadovas Juozas Širvinskas